

AMIGO DE CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2.— met
aanwiltbetaling.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—

Afzonderlijke nummers fl. 0,25.

Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURAÇAO,

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curaçao, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, Aruba, — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire, — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.

Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.

Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl 10.— pa anja.

Un number só fl. 0,25.

Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada
regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

28 Sept. Maracaibo van Maracaibo.

30 „ Philadelphia „ New-York.

1 Oct. Harrison „ Liverpool.

CALENDARIO.

September-October.

27. XVII DOM. desp. di Pent.
28. LUNA. S. Wenceslao, m.
29. MARTES. Dedicacion di S. Miguel, ar.
30. RAZON. S. Jerónimo, dr.
1. HUEBES. S. Romigio, ob.
2. VIERNES. Stoe. Angel-Wardadornan.
3. SABRA. S. Cándido, m.

STAND DER MAAN.

L. K. 1 Oct. 6 ure 33 m. A. M.

Opkomst der Zon:

30 Oct. 6 ure.

Ondergang der Zon:

30 Oct. 6 ure.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

29 Sept. Valencia naar New-York.

1 Oct. Paketsch. „ St. Thomas.

2 „ Maracaibo „ Maracaibo.

DE SPAANSCH-DEUTSCHE QUAESTIE.

Nimmer heeft de Duitse regeering op den weg harer koloniale annexatiën zoo grooten en hevigen tegenstand ondervonden als van den kant der Spanjaarden, toen zij zich onlangs van de Carolina-eilanden wilde meester maken. Bij het ruchtbaar worden van dezen nieuwen veroverings-tocht van Prins Bismarck bleek geheel Spanje diep gekrenkt in zijn eer- en rechtsgevoel: overal kookte het Spaansche ridderbloed, en reeds was de hand aan het zwaard geslagen tot verdediging en wraak!

De laatste hier aangekomen telegrammen geven echter niet onduidelijk te verstaan, dat men een groot onderscheid dient op te merken tusschen de opgewonden protesten der Spanjaarden en de kalme, ernstige en waardige houding der Spaansche regeering. Het is niet te ontkennen, dat de annexatie van de Carolina-eilanden, welke tot nu toe onder de koloniën van Spanje gerekend werden, een pijnlijke wonde aan den nationalen trots evenzeer als aan het rechtsgevoel der Spanjaarden moet hebben toegebracht, en dat er bijgevolg ook veel ware verontwaardiging is opgewekt.

Met welke inzichten en berekening door Prins v. Bismarck die politieke strijdzaak werd opgeworpen, is niet licht met zekerheid uit te maken; dat echter de moeilijkheden en mogelijke verwickelingen met Spanje door den Duitschen Staatsman voorzien en overwogen zijn, valt nauwelijks te betwijfelen.

Verder heeft het schouwspel, dat de „man van ijzer en bloed” nu te doen gaat krijgen, niet meer met afgunstige Engelsche kooplieden of machteloze en onbeschaafde Afrikanen, maar met een geheele natie, het ridderlijke Spanje, — ook zijne grootsche zijde.

Voor degenen dan, die in deze gewichtigste der tegenwoordige politieke gebeurtenissen tot den ei-

genlijken kern willen doordringen, laten wij hier eenige korte aantekeningen volgen.

De Carolina-eilanden bestaan uit niet minder dan 48 afzonderlijke eilanden-groepen of archipels; zij zijn gelegen van 34-94° NB. en 155-181° OL. (van Ferro), derhalve tusschen de meer bekende Ladrone- of Marianen-eilanden en Nieuw-Guinea.

De Portugees *Diego da Rocha* ontdekte (1525) het eerste eiland van die onzachtelijk groote archipel; na hem (1579) wordt de beroemde Spanjaard *Alvaro de Saavedra* als de voornaamste ontdekkings-reiziger in die streken vermeld, totdat ruim eene eeuw later de Spaansche admiraal *Francisco Lázaro* een nieuwe groep eilanden ontdekte en die ter eere van zijnen koning (Carlos) de CAROLINA-eilanden noemde, welke naam in verloop van tijd aan die geheele archipel gegeven werd.

Onder de Carolinen worden als de belangrijkste vermeld: *Ponape*, *Rug*, of *Truk*, *Kusai* en het in den laatsten tijd zoo bekend geworden *Cap* (ook *Guap* of *Jab*). Het eiland *Cap* telt 2750 inwoners; zij zijn van forschen lichaamsbouw en staan bekend als kloeke zeevaarders. Ruime en veilige binnenhavens maken hun eiland zeer geschikt voor een station van handel en zijne ligging in de nabijheid van China, Oost-Indië en Australië zou voor eene koloniale Mogendheid niet te versmaden voordeelen opleveren. Sedert 1856 hebben Spaansche priesters op *Cap* eene geregelde missie bediend.

Geen wonder, dat de Duitse adelaar, tuk op koloniale buit, spoedig een toomlooze begeerte in zich voelde opwellen om het eiland *Cap* tot zijne prooi te maken. Zoo verscheen dan ook in de laatste dagen van Augustus de *Hyäne*, een kanoneerboot van de Duitse vloot, onder commando van kapitein *Langemak*, in de wateren van de Carolina-eilanden.

Het was op eenen avond, dat de Duitschers aan wal gingen van *Cap*. De Spanjaarden hadden volgens gewoonte met zonsondergang hunne vlag ingehaald, zoodat er voor admiraal *Langemak* geen teeken op te merken viel, dat het eiland door de een of andere natie was in bezit genomen, — en aanstonds werd de Duitse Rijksstandaard ontrold en onder een kanon-salvo dat land voor Duitschland prijs verklaard.

Oogenblikkelijk na het vernemen van dat feit teekende men te Madrid ernstig protest aan tegen de handeling van den gezagvoerder der *Hyäne*. De vertoogen van de Spaansche Regeering schijnen te Berlijn met welwillendheid te zijn ontvangen; vooral betuigde Keizer Wilhelm zijn goeden wil en vredelievende gezindheid: het Carolinen-vraagstuk zou in der minne worden besproken en — bijaldien het bewijs geleverd wierd, dat vóór de komst van de *Hyäne* het eiland *Cap* onder de Spaansche koloniën moest gerekend worden — op eene eervolle wijze voor Spanje worden opgelost. (8 Sept.)

Duidelijker nog, zou men oogenscheinlijk zeggen, wees Prins v. Bismarck den volgenden dag, in eene *Nota* aan de regeering te Madrid, het standpunt aan waarop zich Duitschland, zoowel in deze quaestie als voor alle mogelijke gevallen van lateren tijd, geplaatst heeft. Als beginsel namelijk wordt door den Rijkskanselier aangenomen: „dat elk gebied, feitelijk niet in bezit genomen, aan die mogendheid komt te vervallen, welke er feitelijk bezit van neemt.”

DE R. K. GEMEENTE „SAN PEDRO” OP WESTPUNT.

De 26ste Augustus van het jaar O. H. 1849 was een gedenkwaardige dag voor de bevolking van het meest westelijke gedeelte van het eiland

Curaçao — Westpunt geheeten. Voor het eerst mochten toen de katholieken hier streek zich verheugen in het bezit eener eigen gemeente. Reeds langen tijd hadden zij reikhalzend naar dien dag uitgezien; menigmaal ook had Z. D. H. Mgr. M. J. Nieuwindt ernstig er aan gedacht, zoowel den geloovigen van Westpunt als den Missionarissen van de statie te Barbo groote vermoedenissen te sparen door het vestigen eener afzonderlijke gemeente te hier plaatse, maar bijna onoverkomelijk waren de moeilijkheden van allerlei aard. Nauwelijks was het aantal Missionarissen voldoende om de reeds bestaande kerken naar eisch te bedienen; terwijl toen der tijd de gele koorts bij herhaling op dit Eiland heerschte en ook onder de Geestelijkheid dezer missie vele slachtoffers maakte. Toen er eindelijk betere tijden gingen aanbreeken, en onderscheidene priesters uit Nederland zich edelmoedig kwamen aanbieden om in dezen wijn-gaard des Heeren aan het zielenheil der geloovigen te arbeiden, was weldra een voor Westpunt hoogst zegenrijk besluit door Monseigneur genomen. Persoonlijk begaf zich Z. D. Hoogwaardigheid naar de *Subana* van Seroe Papaja om daar de plaats aan te wijzen, waar de toekomstige Missionaris zich voorloopig metterwoon zou vestigen.

De brave Constantijn Laurens, wonende op de gronden van den heer Matthias van der Dijs, wilde volgaarne zijne hut ten gebruike der Missie afstaan, zoodat reeds dienzelfden dag (26 Aug. 1849) de Eerw. Pater Gregorius, van de Orde der PP. Capucijnen, als herder van de R. K. Gemeente te Westpunt die nederige woning betrok en onder den vaderlijken zegen van den Bisschop zijnen apostolischen arbeid aanving.

Aldra ontkiemden er heerlijke en overvloedige vruchten. Het duurde ook niet lang, of aan de negerhut, die op het uur der godsdienst oefeningen nauwelijks ruimte genoeg bevatte voor een opgeslagen altaar en een tiental personen, moest eenige uitbreiding gegeven worden, wilde men niet de geloovigen tijdens hun kerkbezoek hetzij aan de brandende zon-

nestralen, hetzij aan de zware regenbui van den aanstaanden regentijd blootstellen. De Eerw. Pater Gregorius riep dan de hulp in zijner gemeentenaren. Spoedig en bereidvaardig sloegen zij de handen ineen om eene "ramada" van 40 voet lengte en 40 voet breedte tegen de woning van hunnen Missionaris aan te bouwen, waarbinnen zij tijdens de H. Mis de viering der H. Geheimen op het altaar konden aanschouwen en met eerbied volgen.

Het moet een troost geweest zijn voor den waardigen herder, Pater Gregorius, dat de katholieken van Westpunt, die voorheen op zon- en feestdagen uren ver gaan moesten om te Barbe den H. Dienst bij te wonen, thans de schoonste blijken gaven hoezeer zij de weldaad hunner nieuwe gemeente wisten te waardeeren. Mannen, vrouwen en kinderen kwamen van alle kanten aansnellen met hout, mais-stroo, touw, klei, zand en hetgeen verder noodig was om wat men hier eene „ramada" noemt, stevig in elkander te vlechten of samen te binden. Nog weten de ouden van dagen u met trots te vertellen, hoe zij die allereerste „kerk" van Westpunt in een paar dagen voltooid hadden.

Pater Gregorius had nu voor zich een dak, waaronder hij schuilen kon, en eene kerk—schoon in den wonderlijksten stijl opgetrokken—voor zijne geloovigen. Die kerk evenwel kon alleen voor de eerste maanden in de allernoodzakelijkste behoeften voorzien. Dat begreep iedereen; en zelfs de eigenaar van dien grond in de Sabana, de Protestantsche heer v. d. Dijs (toen eenmaals eigenaar van de Plantage „Savoneta") kon zulks niet lang aanzien. Edelmoe-dig stond hij een stukje grond af om er een kerkje en pastorie onder één dak ten behoeve der nieuwe Gemeente op te richten. Met denzelfden ijver togen de katholieken van Westpunt weder aan den arbeid. Reeds den 1sten December van het jaar 1849 stond daar in de Sabana eene nieuwe armoedige woning uit hout en klei opgetrokken en met mais-stroo gedekt. In allen gevalle was Pater Gregorius thans een weinig beter gehuisvest, en kon hij op meer gepaste wijze zijne heilige bediening uitoefenen. De waardige Missionaris vierde in het schamele kerkje, dat met in begrip van de pastoreele woning eene oppervlakte van 40 voet lengte en 18 v. breedte besloeg, den heiligen tijd van Advent en Kerstmis tot groote stichting zijner gemeentenaren. Treffend moet de viering geweest zijn van dat eerste Kerstfeest in die „nieuwe kerk" van San Pedro. Hoe herinnerde daar alles—de strooien hut, het nederig altaar en de arme bevolking—aan de geboorteplek van den Goddelijken Verlosser, die arm geboren is om rijken en armen ten voorbeeld te wezen!

(Wordt vervolgd.)

Interlaken, 13 Juli 1885.

Muy Estimado Amigos Cobi.

CAPITEL XXII.

Di Zermatt té Interlaken.

Nos a bolbe *Goeschenen* bai drehta ferrocarril pa mira boniteza di e camina di ferrocarril, ma, Cobi, Clement no a ganja ora el a bisa, koe camina di St. Gothard tabata asina tantoe famoso. Mi no ta comprende com ta posibel koe hende tin tantoe coerasi pa traha un tal camina pa un coe, asina pisar manera ferrocarril, por pasa riba dié. Un ora bo ta riba un camina toer gemeteel na barrica

di seroe, un ora den seroe mes, un otro ora riba brug; i mi por bisa, Cobi! koe foi *Goeschenen* té Wasen, un ora largoe di camina, toer cos ta traha coe manoe di hende i nada natural. Di un barrica di seroe ferrocarril ta swaai riba otro pa pasa trobé riba un brug, koe ta cologar haltoe contra un otro seroe i ta drehta hundoe den su mondongonan pa sali otro banda. Ma kiko ta di mas famoso di toer, ta su *Tunnelnan rond*. Na lugar oende tin poligro di *lawine* (*lawine* ta un caida di sneeuw koe ta los foi seroe i koe algun bez ta asina grandi, koe el ta machica toer cos koe ta bao di dié; anja nobo di es anja-aki un *lawine* a toemba dristai un henteer stad i hopi pueblo banda di Italia.) ferrocarril ta scondé den seroe i pasobra el tin di subi, el ta subi den seroe mes i ta draai den seroe manera un wenteltrap grandi. Asina un cos mi no a mira nunca.

Ora mi tabata pasa e camina mia corda riba Curacao su seroe grandi i seroe chikito i otro seroenan. Ai! mi Tata duci! con nan ta tormenta aja pa drecha un camina! Cuantoe anja nan no ta traha pa baha e seroenan; i, ora ta tribi sigi coestoeber di Americano, Inglés i Francesnan, ora nan ta bora un boerakoe i nan ta hinca aja aden un poco pulver, i dos tres piedra ta boela un poco haltoe i pulver ta klap bon, anto nan ta bisa: „Caramba! es ta un trabao!! Awor nan ta bahé di berde!" I mi ta segura bo, Cobi, koe aki na Zwitserland nan no ta jama e seroenan, manera seroe grandi etc. seroe, ma e subimientonan i bahamientonan di e clase nan ta jama aki: *lottrij* i nan ta kité i hacié pareuw dsjies. Un empleado di e ferrocarril a bisa mi, koe nan ta haci tantoe causa pa larga boela un baranca haltoe i grandi, manera un carpinter ta haci causa pa kap un pita paloe coe su bijtel. Nan ta plama toer cos coe dynamiet. Esai lo ta un bon trabao pa hende di Curacao di larga boela e dos seroe den limar i haci tera toer pareuw.

Na station di Wasen nos a sali, i aja nos mester a loger pa bai su mancé coe eubai na Meyringen.

E camina ta boenita ma nada different den comparacion di cosnan koe nos a mira caba.

Di Meyringen nos a bai *Brienz* i di aja coe vapor na Interlaken: nos a pasa lagoen di *Brienz*. E lagoen ta hundoe 650 meter, es ta, mas koe 2000 pia i su awa ta di mas bon di henter Zwitserland. El ta cerar meimei di seroenan haltoe i di toer banda tin caidanan grandi di awa. Na *Giesbach*, oende tin muchoe caida hende sa baha pa mira nan boniteza, ma nos a mira nan di aleuw pasobra nos plan tabata di bai Interlaken.

Interlaken, un stad masjachikito koe no tin mas di 2000 habitante, ta famoso pa su stranjerocnan. Tin semper aja muchoe mas stranjero koe habitante. *Hotelnan* na abundancia i alguz di nan manera *Victoria* i *Jungfrau* Hotel ta parce paleis. Aki tambe e hendenan ricoe i grandi di mundoe, ministernan i reynan i prinsnan ta keda hopi dia pa discanza nan curpa di toer nan trabao i ta aki nan ta gasta nan placa den sosiego: den sosiego mi ta bisa, pasobra e sortoe di hende no ta goza manera nos. Nan no ta bai mas leuw, koe oende wagen por pasa: ma nos ta camina coe pia noema i awor di berde Clement kier haci plan pa subi *Seroe Jungfrau*. E seroe ta manera reina di Berner-Oberland, koe ta halza su cabes sin mancha, coe su sneeuw ijs 4167 meter den laria. Ta *Maiké* sool ta contra; é ta haja dolor den barrica ora nos ta bai pia di e subimientoe. Di berde el ta mas peligroso ainda koe Mt. Blanc, ma su bista meste ta cientoe bez mas maestuos.

Nos a scohé un Hotel Aleman: „*Deutsches Haus*" aja nos ta masjar bon i coeminda tambe ta duci. Ta dos dia pasar nos a jega i pa motiboe koe Gerard tabata masjar verkoud nos a contenta nos mes di diverti nos riba lagoen di *Thur*. Tambe awa-seroe a cai poco awé i ajera, asina koe nos por a haci ainda un of otro excursie.

Awé atardi nos ta haci nos plan i anto lo nos mira. Si mi tin ocasion lo mi scirbi bo trobé despues un 8 dia, pasobra aki lo nos keda basta dos tres dia.

Un cos mi tin di conta ainda.

Ajera, dia Domingoe, nos kier a bai misa, ma nos meste bai den un sortoe di zaal chikito oende catolicanan tabata reunir rond di un altar pober, pasobra koe goebier-noe di Zwitserland a saca Catolicocnan foi nan misa pa doené na die *Alt-Catholische Kirche*. Mi no a tende nunca di e sortoe di religion, ma Clement tabata bisa mi koe na anja 1871 nan a haci basta behel ora nan a separa nan mes foi S. Iglesia, i koe nan tabatin basta forza pasobra koe goebier-noe a juda nan pa doena misanan i hopi trak-

tament. E pobercitocnan no a corda koe nan tabata traha contra un baranca i koe nan cabes lo ta machicar. Na *Duitschland*, von *Bismarck* a traha tambe masjar na nan labor i kier a haci di e religion un sortoe di *Religion di Estado*, anto Von *Bismarck* lo a bira *Papa*, ma bien liger e cos a perde su forza i awor na toer no tin mas sigidor di e religion koe un 10.000 hende (asina nan mes *Courant Amtliche Alt-Katholische Kirchenblatt* ta scirbi); corda awor koe nan ta ganja mi-tar, anto lo bira 5000 hende, net juist asina tantoe koe S. Pedro a trece den *Iglesia di Cristoe*, ora el a predica dos dia só!

I awor Cobi, mi ta caba i mi ta bai munda e brieff na Post: mi ta masjar can-sar awé di toer e scirbimientoe. Awé tam-bé mas koe toer dia nos tin masjar calor, i ta parcé koe awor di berde *larin* ta bai brocha, pasobra banda di Oost mi ta tende boz grita i mi tit mira tauw di nubia. Dios doena koe laria fresca poco.

Coeminda toer hende pa mi, i keré mi semper

Bo amigoe

Iri.

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curacao, 24 Sept. 1885.

Bij Koninklijk besluit van 10 Juli dj. No. 33 is aan den Heer *J. H. Waters Gravenhorst*, gezaghebber van *Bonaire*, op zijn verzoek, een eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Bij Koninklijk besluit van 10 Juli dj. No. 34 is de Luitenant der Infanterie bij de landmacht in *West-Indië*, *V. R. van Romondt*, op zijn verzoek, eervol uit Zijner Majesteits militairen dienst ontslagen, met toekening van den titulair rang van kapitein en met vergunning om de aan laatstvermelden rang verbonden activiteits-uniform te dragen, een en ander in te gaan van en met den eersten der maand volgende op die, waarin voormeld besluit op *Curacao* zal zijn ontvangen. (10 October dj.)

Bij Koninklijk besluit dd. 10 Juli dj. No. 35 is de Heer *V. R. van Romondt* benoemd tot gezaghebber van het eiland *Bonaire*, en zulks met ingang van den dag, waarop het hem verleende eervol ontslag uit Zijner Majesteits militairen dienst ingaat.

Bij Koninklijk besluit dd. 1 Augustus dj. No. 31 is de voor den dienst in Oost-Indië bestemde 2e Luitenant der Infanterie *L. A. Ferguson*, thaus tijdelijk ingedeeld bij de compagnie Infanterie alhier, bij de Landmacht op *Curacao* gedetacheerd, met bepaling, dat die detachceering zal eindigen, zoodra de, ter vervulling van de in den 2n Luitnants rang op *Curacao* bestaande vacature, uit te zenden officier aldaar zal zijn aangekomen.

Goedgekeurd de door den Raad van Politie op het eiland *St. Martin* *N. G.*, ten gevolge van het overlijden van de onderwijzeres *M. T. Koff*, gedane voorloopige aanstelling van Mejuffrouw *Ana Thomas Richardson* tot kweekeling op de school te *Cul de Sac* op voormeld eiland, alsmede de door voornoemden Raad gedane voorloopige opdracht der leiding van die school aan genoemde mejuffrouw.

De Heer *John Martis Hill* benoemd tot lid van de Commissie van Administratie belast met het toezicht en het bestuur van de gevangnissen op *St. Eustatius*.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

MAANDAG-jl.—Heden is men van Gouvernementswege begonnen met het graven van een groot *Tanki* (een regenbak in den vorm van een vij-ver) ten westen van *Mondi-afó* of *San Willibrordo*, om daardoor de arme bevolking in de gelegenheid te stellen ook ten tijde van groote droogte zoetwater te kunnen ver-

krijgen. Die arbeid — verleden week zijn de heer district-meester *C. J. Es-kildsen* en de heer *Antoine Martin*, Chef van het Bouwdepartement, de voorbereidende maatregelen reeds komen nemen — is een weldaad voor deze streek, aangezien er in den ganschen omtrek geen enkele put is die zoet water verschaft, en tegenwoordig het brakke water zelfs vrij schaarsch wordt. — Dank zij hiervoor gebracht aan den H. Edl. Gestr. Heer Gouverneur, die alzoo een onschatbaar grooten dienst aan onze arme bevolking gaant bewijzen. Wat toch is noodzakelijker voor zijn behoeftige onderdanen dan een dronk waters; en wat werkt voor het stoffelijk en zedelijk welzijn onzer arme natuurgenoeten beter dan hen zooveel mogelijk aan arbeid te helpen?

(Partic. Corresp.)

DONDERDAG a. s. vertrekt de pak-ketschoener „Gouverneur van den Brandhof" naar *St. Thomas*, en van daar naar de eilanden *St. Martin*, *St. Eustatius* en *Saba*.

PORTO-CABELLO.— Gisteren kwam hier in een particulierschrijven de tijding aan, dat het Gouvernement van *Venezuela* maatregelen van quarantaine gaat nemen, wegens de cholera, die zich te *Colon* zou hebben vertoond.

NEDERLAND.

De directeur van het postkantoor te Amsterdam brengt ter kennis van het algemeen dat de verzending van brievenmalen uit Nederland naar *Curacao*, voortaan langs den weg van *Southampton* heeft opgehouden. In plaats daarvan zullen na de brievenmalen uit Nederland naar *Curacao* verzonden worden met de stoomkotten, welks driemaal in de vier weken des Zaterdag van *Liverpool* naar *Curacao*, enz. vertrekken. De verzending dezer brievenmalen zal plaats hebben: voor de eerste maal op Donderdag 20 Augustus a. s. en voorts op Donderdag 3, 10, en 24 September, 1 October en zoo vervolgens.

De begrafenis van mr. Modderman op *Eik en Duinen* was eenvoudig en plectig. De ministers Heemskerk, Bloem, en Du Tour, vele oud-ministers, hoogleraren der Amsterdamsche en Leidsche universiteiten, leden van den Hoogen Raad, rechtelijke ambtenaren en oud-leerlingen wachtten op het kerkhof den stoet af.

Op het lijkbed lagen verscheidene kransen, één van de Leidsche juridische studenten. Aan de groeve herdacht de minister van Justitie, Du Tour, den ontslapene, roemde zijn energie en bekwaamheden en wees op het strafwetboek en de drankwet, welke laatste, als de overgangsbepalingen zullen zijn afgelopen, een machtigen invloed ten goede op het volk kan uitoefenen. De broeder van den overledene, mr. T. Modderman, referendaris bij het Dep. van Justitie, dankte voor de eer en schetste den overledene als een man van woord en hart.

BUITENLAND.

ROME.— De *Moniteur de Rome* maakt melding van het schrikbarende feit, dat zich in Augustus jl. niet minder dan vier honderd ter dood veroordeelden in de gevangnissen van Italië bevonden. Koning Humbert blijft maar genade schenken, op gevaar of dat zij den een of anderen dag ontsnappen en dat zij rustige burgers weder berooven en vermoorden. O één en gelukkig Italië!

— Aan de *Monde* werd gemeld, dat de H. Vader, in zijn vurige belangstelling voor de wetenschap, de noodige gelden heeft aangewezden voor eene nieuwe uitbreiding der Vaticaanse bibliotheek. Daar-aan zal n. l. een behoorlijk geventileerde en verlichte zaal worden toegevoegd.

— Bij gelegenheid van zijn patroonsfeest, *St. Joachim*, heeft *Z. H. de Paus* zijn almoezenier, mgr. *Samminiastelli*, gelast, 110 nieuwe bedden, met volledig toebehooren, aan evenzooveel arme huisgezinnen van Rome uit te deelen.

NAPELS.—Op Curaçao ontvingen wij enige weken geleden door middel van de telegrammen der *New-Yorker Staats-Zeitung* het ongelooftelijke nieuws, dat de Redacteur van de *Moniteur de Rome* te Napels geijzeld zou worden zijn wegens een soort van landverraad.—Het volgende bericht heldert de zaak volkomen op.

Te Rome is veel sensatie verwekt door de arrestatie van een gewezen correspondent van het voormalige *Journal de Rome*, onder verdenking van omkoopings van een ambtenaar te Spezzia, die hem de teekeningen van fortificatie-werken der Golf van Spezzia uitleverde. Het Italiaansche gouvernement was er achter gekomen, dat de Fransche regering teekeningen bezat van het nieuwe pantserschip *Morastini*, zoowel als van bovengenoemde fortificatiën. Een daarop ingesteld streng onderzoek leidde weldra het vermoeden op bedoelden ambtenaar, die nu wegens ontvreemding of misbruiking van de archieven zal terechtstaan.

PARIS.—Geen duidelijker bewijs van den haat tegen den Katholieken Godsdienst, die de regeringsmannen in Frankrijk bezit, alsmede van de dwingelandij, waaronder de Fransche natie van wege die lieden gekukt gaat, dan het programma der Katholieken, dat hen bij de aanstaande verkiezingen van October vereenigen zal. Wij lezen daaromtrent de volgende bijzonderheden:

—De Katholieken bereiden zich ijverig voor tot de aanstaande verkiezingen. Er worden talrijke monarchale vereenigingen gevormd, zelfs in departementen, waar tot nog toe de republikeinen en radicalen alleen heerschers waren.

„Wij kunnen niet,” zeggen de Parijsche Katholieke bladen, „in bijzonderheden treden, maar het is goed, dat onze vrienden weten, dat volgens verzekeringen van republikeinschen zijde de waarschijnlijkheid van het slagen der monarchale candidaten groot is, dan wij zelven denken.

—Het gelukkigst verschijnsel is voorzeker de overeenstemming, die onder de conservatieven begint te heerschen op het terrein der monarchale vereeniging, en de tucht, waaraan onze politieke vrienden hunne persoonlijke belangen opofferen.

„De strijd belooft veel.”

—Naar aanleiding der voorbereidingen, die allerwege plaats hebben voor de aanstaande verkiezingen, zegt de Parijsche *La Croix*: Boven alle gouvernementele en dynastieke kwestien staan de godsdienstige traditiën en de groote beginselen van recht en waarheid, waarop Frankrijk gevestigd is, en zonder welke het niet kan bestaan. Wij moeten, zegt het blad verder, boven alles het volgende wenschen:

1° Eene eerlijke toepassing van het Concordaat, zonder wettten en dekretten, die zijne bepalingen verdraaien.

2° Vrijheid van godsdienst en openbaren eeredienst, de vrije opname van kloosters, vrije instelling van broederschappen, het recht voor alle godsdienstige instellingen even als burgerlijke om te mogen bezitten.

3° Vrijheid van godsdienstig onderwijs, opheffing der slaafsche wettten, die tegen de rechten der ouders zijn afgekondigd. Het oprichten van vrije hogere, middelbare en lagere scholen en de vrijheid voor de gemeentebesturen om naar eigen keus aan de scholen het onderwijzend personeel te benoemen, uit religieuze of leeken.

4. Het recht om hospitalen en godshuizen te richten en herstel der liefdeznaters in de hospitalen.

5. Vrijheid van het Christelijke geweten, beschermd door het herstel der aalmoezen in het leger, in de hospitalen, in alle openbare instellingen, en overal heiliging van den Zondag.

De vrijmetselaars, verborgen achter de meest verschillende vermommingen, zoo roept het blad uit, hebben het ware, het godsdienstige Frankrijk aangevallen en ten gronde gericht. Bestrijden wij de kuiperijen der leger; bij de stemmen moet onze eenige leus zijn: Leve de Kerk en leve Frankrijk!

Verscheidene Katholieke bladen hebben aan dit program van de *Croix* hunne goedkeuring geschonken. De *Revue religieuse* van Rodes zegt o. a. „Dit programma is eenvoudig en practisch; want het bevat de beginselen, die den grondslag moeten vormen van elke regering, onverschillig of die republikeinsch of monarchaal is, en van ieder, die van goeden wil is, zal zich verplichten volgens de beginselen van dit program te leven. Van het regeren de-

zer beginselen hangt niet alleen de morele orde, maar zelfs de algemeene welvaart af, want eene Christelijke regering volgt eene politiek, die voor tijdelijk zoowel als eeuwig welzijn zorgt. Gelukkig het volk, dat God tot heer heeft.

—De meeste bladen alhier verwachten (8 Sept.) eene Revolutie in Spanje, daar het volk tegenover Koning Alfonso en zijne ministers een vijandige houding aan den dag legt.

MADRID. 7, 8 en 9 Sept.—De openbare meening wil niets weten van een scheidsgerecht in zake de Spaansch-Duitsche quaestie.—De Regeering betreurt, in eene nota aan den Duitschen Keizer, de buitensporigheden van Spaansche onderdanen die het Duitse Consulaat hebben aangevallen; de schulden zijn reeds gevat en zullen hun straf niet ontkomen.—Men is hier zeer beducht voor eene mogelijke botsing in den Stillen Oceaan tusschen Spaansche en Duitse oorlogschepen, van welke laatste er sommigen zijn, die in last hebben de Carolinen-eilanden te annexeren.

—De liberale bladen „Iberia”, „Correo”, „Correspondencia” en de republikeinsche „Progreso”, „Globo” alsmede ettelijke andere oproerige geschriften zijn door de Regeering in beslag genomen. De plaatselijke overheden in den lande hebben bevel ontvangen, elke oproerige beweging onverwijld te onderdrukken en de hoofden er van gevangen te nemen.

—Koning Alfonso deed den 9en dezer zonder lijfwacht een rijtoer door de stad. Het volk begroette den vorst met eerbied.

BERLIJN. 9 Sept.—Prins Heinrich van Reuss werd op jacht door een ernstig ongeval getroffen. Hij beproefde n. l. een lading uit zijn jachtroer te nemen, maar de haan sloeg over en het schot trof hem in het aangezicht. De prins heeft het linker oog verloren en zal waarschijnlijk geheel blind worden.

—De „Freidenker”, een blad dat te Milwaukee (N. Amerika) verschijnt, is door de Duitse Regeering op de lijst der „verboden bladen” gesteld.

KOPENHAGEN. 9 Sept.—Gedurende de oefeningen van de Duitse torpedo-flotille alhier, sloegen twee torpedo-booten tegen elkander, ten gevolge waarvan er een onmiddellijk in de diepte verdween. Een der manschappen is daarbij verdronken.

ST. PETERSBURG.—De nihilisten deden in Aug. opnieuw van zich spreken, en het gouvernement hoopte dat een buitenlandsche oorlog hen in hunne helsche werking zou tegenhouden.

Ziehier twee feiten, welke toen voorvielen: de Czaar had bij zijne terugkomst uit Finland een brief ontvangen op rood papier geschreven, waarin hij met den dood bedreigd werd, indien hij langer uitstelde de gevraagde hervormingen toe te staan.

Hij vond dien brief in zijn paleis (Anitchkoff). Men had hem midden op tafel, in zijn werkkabinet neergelegd.

Een politie-agent werd twee dagen later op honderd stappen afstand van het paleis van den Czaar vermoord. De ongelukkige werd met een ponjaard doorstoken.

Het lijk droeg op de borst een opschrift in roode letters van den volgende inhoud: „Ditmaal beginnen wij met een kleinen schurk, doch de groote zal niet ontsnappen.”

Dit alles is niet van dien aard om de Russische bevolking gerust te stellen.

Verscheidenheden.

Kolonel Bange heeft op 20 Juli l. aan de Antwerpenaars getoond dat het door hem ontworpen en op de tentoonstelling geëxposeerde reuzenkanon, hetwelk de „nuttige” eigenschap heeft van drie mijlen ver te kunnen schieten, hunne vestingwerken geheel overbodig en zelfs gevaarlijk maakt, wanneer zij weerstand bieden aan een geschut van

dergelijke kanonnen, waardoor zij binnen weinige minuten geheel en al gesloopt kunnen worden.

Zoo zijn dus honderden millioenen verkwest, zegt *La Paix*. Het kanon van Bange bewijst duidelijk genoeg, dat de vestingwerken van Antwerpen tot niets dienen!

Op het proefveld bij Meppen in Hanover, behoorende aan de groote fabriek van *Krupp*, wordt thans een stuk geschut onderzocht, dat bestemd is voor een Italiaansche strandbatterij en wat zijn vormen en vernielingskracht aangaat, alles overtreft ’t geen vuurwapens tot heden hebben verricht. Men stelle zich een 40 cM. kanon voor den geest, welks loop 14½ meter lang is. Het projectiel, een granaat met een kapitale springlading, weegt 1000 KG. en wordt 15½ KM. ver geworpen. Uit Amsterdam zou men derhalve zoo ongeveer Haarlem daarmee kunnen bombardeeren.

De lading voor dat stuk geschut bedraagt circa 500 KG. en daar een granaat van 1000 KG., voorzien van een stalen punt en springlading, ook nog heel wat geld kost, zijn verscheiden honderden guldens met een schot gemoeid.

Het stuk geschut zelf is een extra duur vuurwapen, want alleen de loop weegt 120,400 KG., en met inbegrip van de overige stukken—zonder aftuit—komt het op een zwaarte van 136,000 KG. aan metaal.

Voorloopig heeft de Italiaansche regering vier dergelijke vuurwapenen bij *Krupp* besteld.

Krupp blijft toch de baas!

—Uit Parijs wordt gemeld, dat het kruis van het Pantheon, hetwelk vóór het feest van 14 Juli van de spits des torens moest weggenomen worden, weerstand heeft geboden aan alle pogingen om het te verwijderen.—Zonder steigerwerk zal het niet af te breken zijn.—Het Kruis heeft dus den 14en Juli Parijs beheerscht, ten spijt van zijne woedende vijanden.

Een katholiek dagblad van Amerika, den toestand der katholieken aldaar besprekende, zegt o. a. van den president:

„Cleveland is een goed president, en zijne handelwijze jegens de katholieken zoowel als die jegens andersdenkenden geeft hem aanspraak op ieders achting en genegenheid. Hij heeft verschillende hoge ambten aan katholieken toevertrouwd, en geeft onophoudelijk blijken, dat hij hun vriendelijk is gezind. Het laatste bewijs daarvan was de benoeming van een katholiek militair, generaal Rosecrans, tot controleur van de schatkist der Vereenigde Staten. Kortom, de Vereenigde Staten hebben een president, die niet schroomt een katholiek te plaatsen, waar bijgeloovigen hem sedert lang niet durfden of wilden gesteld hebben.”

Gedurig hebben er bekeeringen van protestanten tot het katholicisme plaats.

De schaakspeler Zúkertort speelde onlangs te Hamburg, toen daar een schaaktournooi gehouden werd, 27 partijen tegelijk waarvan hij er 19 won; vier werden remise, vier verloor hij. Dat hij sterke tegenstanders had, blijkt o. a. hieruit, dat in een der partijen, die hij verloor, de officier, die hem bestreed, 19 zetten vooruit het mat aankondigde.

Een tenor te Berlijn, kwam weinige weken geleden bij zijn theateragent aan wiens behendige wijze van reclame maken hij een groot deel zijner beroemdheid te danken heeft,

„Wel, mijn waarde heer,” zeide hij, „kunt ge me nu een der prachtige engagementen verschaffen, waarover gij mij zoo dikwijls hebt gesproken?”

„Ja, zeker,” antwoordde de agent, „ik heb er een voor u in petto.”

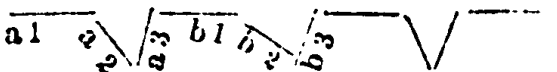
„In Petto?” riep de kunstenaar, „daar ga ik niet heen, dat is me te ver!”

Het kantoorpersoneel barstte in daverend gelach uit, en de brave

tenor kan zich tot op den huidigen oogenblik maar niet begrijpen, waarom de heeren zoo’n verschrikkelijk plezier hadden.

—Te Berlijn, bevindt zich eene *merkwaardige* schilderij: eene schilderij namelijk die, staat men er recht voor, het beeld des keizers, links het beeld van den kroonprins en rechts dat van Von Bismarck te zien geeft.

Zulk een *merkwaardig* stuk nu kan ieder voor zich zelf maken zoveel hij maar wil en wel op de volgende manier: Men neme 3 platen, onverschillig welke, maar van ééne grootte; men snijde ze van boven naar beneden in reepen van circa 2 cM. en nummer ze, b. v. de 1e reep van pl. I a; van pl. II a 2, pl. III a 3, 2e reep b1, b2, b3 enz.; Dit gedaan zijnde, neme men een stuk papier zoo groot als al de drie platen te zamen, en daarop plakke men achtereenvolgens de reepen in de volgorde a 1, a 2 a 3; b1, b2, b3 enz. Dit gedaan en ’t plaksel goed gedroogd zijnde vouwe men het papier met de opgeplakte reepen als volgt:

en plakke achter er tegen, om de vouwen in hun stand te houden, eenige snippers papier; daarmee is de *merkwaardige* schilderij klaar: immers staat men er recht voor dan ziet men alleen a1, b1, c1, enz.; links a 2, b 2, c 2; en rechts niets dan a 3, b 3, c 3, enz.

—Uit de theorie. Sergeant. Wat zijn Coehoornmortieren. Pieterse?

Pieterse. Coehoornmortieren zijn mortieren van 12 centimeter.

Sergeant. Je weet er voor den drommel niets van: zeg jij het maar, Van Uye.

Van Uye. Het zijn mortieren, waaraan een voetplaat is gegoten, waarmede ze op een blok worden bevestigd.

Sergeant. Dat deugt niet; vertel jij het eens, Hermans.

Hermans. Coehoornmortieren zijn mortieren, waaruit altijd onder 45° elevatie gevuld wordt.

Sergeant. Duivels, weet niemand van die stommerikken wat Coehoornmortieren zijn?

De geheele klasse zwijgt.

Dan zal ik het jelui zeggen. Coehoornmortieren zijn onmisbaar. (Zie de Handleiding voor onderofficieren en korporaals der artillerie, waarin o. a. wordt gezegd: Coehoornmortieren zijn onmisbaar bij den aanval en de verdediging van vestingen, enz.)

Men houdt vrij algemeen den Shah van Perzië voor een weekelijk en door weelde ontzenuwd Oostersch potentaat. Maar wat zegt men van de volgende episode uit het verblijf van professor Brugsch in Perzië? Die reiziger nam vaak deel aan de jachtpartijen van den Shah, die hartstochtelijk van de jacht houdt en moeite en inspanning gering acht: hij gaat geheel alleen de wilde dieren tegemoet.

Op de jacht, die Brugsch het laatst medemaakte, en gedurende welke de Shah persoonlijk vier luipaarden en drie panthers neerschoot, deed de vorst het volgende waagstuk: Men had aan den rand van een zeer diepen afgrond een grooten en prachtige luipaard ontdekt, die met een reuzensprong in zijn hol, dat aan de overzijde der kloof lag, verdween. De Shah liet zich een touw om het lijf binden en tot voor de opening van het hol afzakken. Toen de luipaard zijn vijand aanschouwde, sprong hij op hem los; maar op hetzelfde oogenblik knalde een schot, dat ontelbare malen door de echo weerkatst werd. De tusschen hemel en aarde zwevende Shah had het dier doodelijk getroffen; het stortte in de diepte neder, waaruit het den volgende dag met moeite werd te voorschijn gehaald.

Als herinnering aan het waagstuk gaf de Shah de huid van den geschoten luipaard aan prof. Brugsch ten geschenke.

